Asia: HE 48/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Suomen Luontopaneelin lausunto

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen on tärkeää tavoitellessa liikenteen vähähiilisyyttä. Biopolttoaineiden rinnalle voi tulevaisuudessa nousta myös muita ilmastovaikutukseltaan myönteisiä energianlähteitä, joita aiempi lainsäädäntö ei ole ottanut huomioon jakeluvelvoitteessa, ja on hyvä asia, että tulevaisuuden mahdolliset polttoaineet sisällytetään lakiin.

Valitettavasti ympäristövaikutuksia arvioitaessa on keskitytty lähinnä ilmastovaikutuksiin, vaikka erityisesti biopolttoaineiden viljelyn ja metsäbiomassan käytön lisääntyminen vaarantaa monimuotoisuustavoitteet (Erb ym. 2012, UN 2019). Kokonaisuudessaan laki nojaa vahvasti biopolttoaineiden kestävyyttä sääntelevään lainsäädäntöön, josta Suomen Luontopaneeli on lausunut jo aiemmin, toteamalla useita ongelmakohtia, jotka eivät takaa biopolttoaineiden kestävyyttä (Luontopaneeli 2020).

Näistä tämän lakimuutoksen osalta tärkeimpänä ovat:

- 1) Kestävyyskriteerit ja niiden taustalla oleva muu lainsäädäntö eivät aseta riittäviä vaatimuksia metsä- ja maatalouden kokonaiskestävyydelle.
- 2) Kestävyyskriteerit eivät pysty rajoittamaan maa-alueiden muuttamista maatalousmaaksi ja maatalousmaan muuttamista biomassan tuotantoon. . Tämä koskee myös Suomea mutta eritoten palmuöljyä. Kestävyyskriteeristö ei siis tällaisenaan estä globaalia metsä- ja luontokatoa.

Biokaasun sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen kohdistaa huomion biokaasun kestävyyteen. Biokaasusyötteeksi kelpaa myös nurmi ja heinä, joiden viljely yksinomaan biokaasua varten voi viedä maa-alaa maataloudelta, mikä voi johtaa lisääntyneeseen metsäkatoon, mikäli tämä kasvattaa peltopinta-alan tarvetta (IRENA 2018, Ahlvik ym. 2021). Mikäli tämänkaltaiset syötteet viljellään turvepelloilla tai vaikka vanhoilla turvetuontantoaloilla, maaperän ilmastovaikutukset heikentävät biokaasun ilmastoystävällisyyttä. Lisäksi heikentyneen suoluonnon monimuotoisuuden parantamiseksi näille kohteille parempi käyttötapa olisi metsittäminen tai ennallistaminen suoksi, mikä myös vähentäisi huomattavasti maaperäpäästöjä (Kareksela ym. 2021).

Luontopaneeli kiinnitti myös huomiota kiistanalaisen öljypalmujätteen hyväksymiseen osaksi sekoitevevoitetta. Lisäksi lakiin kirjattuna sertifikaattiin luottaminen julkilausuttujen kestävyyskriteereiden sijaan on arveluttavaa (esityksen sivu. 73). Kuten Suomen metsäsertifioinnissakin on nähtävissä, kriteereitä voidaan sertifikaatissa myöhemmin heikentää (ELY 2021), jolloin myös sertifikaattiin nojaavan lain mahdollisuus turvata kestävyyttä voi muuttua tulevaisuudessa.

Luontopaneeli haluaa myös kiinnittää huomiota siihen, että biokaasun tuominen jakeluvelvoitteen piiriin voi vaarantaa biokaasun imagoa osana henkilökohtaista

ilmastotavoitteiden kirittämistä, mikäli se lasketaan sekoitevelvoitteen täyttämiseen ilman mahdollisuutta varmistaa, että oma biokaasun käyttö johtaa aidosti lisäisiin ilmastotoimiin. Lakimuutoksen perusteluosassa negatiivisessa valossa nähty huomio siitä, että biopolttoaineen käyttömäärä voisi olla alttiina kuluttajavalinnoille, voi olla juuri se syy, joka ylläpitää ylipäätään biokaasuauton hankintaintoa.

Luontopaneeli on erittäin tyytyväinen siihen, että biopolttoaineen alkuperän ja määrän julkinen ilmoittamisvelvollisuus tulee ehdotuksen mukaan lakisääteiseksi. s. 72 *"Energiaviraston on julkaistava verkkosivuillaan vuosittain tiedot kunkin jakeluvelvoitelain alaisen jakelijan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biokaasun maantieteellisestä alkuperästä ja raaka-aineesta kestävyyskriteeriselvi- tyksissä saatuihin tietoihin perustuen. "*

Viitattu kirjallisuus:

Ahlvik L., Boström C., Bäck J.,Herzon, I., Jokimäki J., Kallio, K. P., Ketola T., Kulmala L., Lehikoinen, A., Nieminen T.M., Oksanen E., Pappila M., Pöyry, J., Saarikoski, H., Sinkkonen, A., Sääksjärvi I., ja Janne S. Kotiaho. 2021. Luonnon monimuotoisuus ja vihreä elvytys. Suomen Luontopaneeli. Suomen Luontopaneelin julkaisuja 1. https://luontopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/04/luontopaneelin-kannanotto-1-2021-luonnon-monimuotoisuus.pdf

ELY 2021. Perustelut ELY-keskusten vetäytymiselle PEFC-standardityöryhmästä https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/44977/PEFC_PERUSTELUT_ELY-keskusten_VETÄYTYMISELLE.pdf/eefd144a-88f4-c3b2-fdc0-35519f4ec8ee?t=1619180870752

Erb K-H, Haberl H. & Pluzar C. 2012. Dependency of global primary bioenergy crop potentials in 2050 on foodsystems, yields, biodiversity conservation and political stability. Energy Policy. 47: 260-269.

IRENA 2018, Biogas for road vehicles: Technology brief, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi.

Kareksela S., Ojanen P., Aapala K., Haapalehto T., Ilmonen J., Koskinen M., Laiho R., Laine A., Maanavilja L., Marttila H., Minkkinen K., Nieminen M., Ronkainen A-K., Sallantaus T., Sarkkola S., Tolvanen A., Tuittila E.-S., Vasander H. 2021. Soiden ennallistamisen suoluonto-, vesistö-, ja ilmastovaikutukset. Suomen Luontopaneelin Julkaisuja 3b.

Kotiaho J.S., Ahlvik L., Boström C., Bäck J.,Herzon, I., Jokimäki J., Kallio, K. P., Kulmala L., Lehikoinen, A., Nieminen T.M., Oksanen E., Pappila M., Pöyry, J., Saarikoski, H., Sinkkonen, A., Sääksjärvi I., ja Ketola T. 2021. Keskeiset keinot luontokadon pysäyttämiseksi. Luontopaneelin viestit puoliväliriiheen. Suomen Luontopaneeli. Suomen Luontopaneelin julkaisuja 2. https://luontopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/04/luontopaneelin-kannanotto-2-2021-keskeiset-keinot-luontokadon-pysayttamiseksi.pdf

Luontopaneeli 2020. Suomen Luontopaneelin lausunto: HE 70/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2020-AK-315849.pdf

UN / Independent Group of Scientists appointed by the Secretary-General, *Global Sustainable Development Report 2019: The Future is Now – Science for Achieving Sustainable Development,* (United Nations, New York, 2019).